

Oncologisch Support Team Algemeen Ziekenhuis Lokeren

Jaarverslag Oncologisch Support Team 2009

Psychosociale zorg in de Oncologie in AZL

MISSIE/VISIE

De psycho-sociale zorg in de oncologie heeft als doel dat oncologie-patiënten zich als unieke persoon begeleid voelen binnen ons ziekenhuis, zodat ze hun zorgen kunnen delen met vertrouwde zorgverleners. Informatieverstrekking is hierbij van fundamenteel belang evenals de uitwerking van procedures. Continuïteit in de zorg en multidisciplinaire samenwerking zijn kernbegrippen.

ONCOTEAM

In 2009 werd in AZL het onco-team opgericht binnen het bestaande PST, dat hiervoor van naam veranderde in PSST: Psycho-Sociaal Support Team.

De samenstelling van het team is de volgende:

Onco-verpleegkundige	Brigitte De Ryck	voor 50%	start 07/01/2009
Datamanager	Annelies Van Damme	voor 17%	start 01/07/2009
Sociaal verpleegkundige	Lynn Parthoens	voor 50%	start 01/10/2009
Psychologe	Erika De Hauwere	voor 66%	start 01/07/2009

Dit team werd samengesteld volgens de normen van het Kankerplan 2008-2010 en op basis van het aantal patiënten, besproken op de Multidisciplinaire Oncologische Consult (MOC). In 2007 waren dit 150 patiënten.

Samen met de directie werden de taakomschrijvingen voor elk van de functies opgesteld en ze zijn ter beschikking op de personeelsdienst, bij de directie en bij de leden van het PSST.

Er zijn nog 2 mensen te vermelden, naast de officieel vrijgestelde leden. Enerzijds deelt Trui Geirnaert voor 60 % de functie van psycholoog met Erika De Hauwere. Anderzijds neemt Sabine Ongena deel aan de PSST-vergaderingen als hoofd ad interim van de derde verdieping.

TAAKOMSCHRIJVING VOOR HET ONCO-TEAM

1. Bekendmaking

Bij aanvang ging er veel aan dacht naar bekendmaking van het team:

- aan (huis-)artsen via mail door Dr. Van Winckel
- aan het brede publiek door de PSST-folders op de infokiosken van alle afdelingen
- aan het Netwerk Palliatieve Zorg Waasland op de vergadering van de ziekenhuizen op 1/12/2009
- aan de deelnemers van het MOC adhv de folder
- aan de medewerkers van AZL via een artikel over het PSST in het januarinumnummer 2010 van personeelskrantje 'GAZet'
- aan interne artsen die regelmatig oncologisch patiënten zien nl. Drs. De Keukelaere, Casneuf, Bellens, D'Haenens, Fieremans...

2. Samenwerking intern

Het onco-team maakt deel uit van het PSST. Dit is een uitbreiding van het palliatief support team (PST), dat sinds 24/3/2009 is omgedoopt tot PSST. Deze naamsverandering maakt meer continuïteit in de zorg mogelijk. Bovendien is de nieuwe naam minder bedreigend voor patiënten en familie.

Op de wekelijkse PSST-vergadering worden enerzijds de patiënten multidisciplinair gesproken (cijfers in bijlage), anderzijds komen naar aanleiding van de patiëntenbespreking ook thema's ter sprake die om aandacht vragen. Uitgebreidere besprekingen vinden plaats op extra denkvergaderingen. In 2009 werden de denkvergaderingen van het PSST vooral gewijd aan de oprichting van het oncologisch team en de ontwikkeling van een visie.

Daarnaast en vanuit het PSST pleegden de psychologen overleg met de vergadering van hoofdverpleegkundigen en met een aantal dokters-specialisten (Dr De Keukelaere, Dr Bellens, Dr Dhaenens, Dr Casneuf, Dr Weyn, Dr Fieremans).

Oncologie maakt al jaren deel uit van de werkgroep palliatieve zorg. Dit zijn referentverpleegkundigen van alle afdelingen die 5 keer per jaar samenkomen rond een thema. In 2009 stonden 2 van de 5 Werkgroepen Oncologische en Palliatieve zorg in het kader van oncologie:

1. De Dag tegen kanker 17/9/2009

De bekendmakingskanalen waren affiches in Rusthuizen, een artikeltje in de infokrant van Lokeren, een mail naar het UZ, folders van de VLK ism AZL, verspreid door ons eigen team (vooral Lieve en Brigitte) onder patiënten, bij huisartsen, bij apothekers, mutualiteiten, bibliotheken...

- Onthaal met infostand van de VLK en bedeling van de gele lintjes (publiek en personeel) en post-it-boodschappen aan kankerpatiënten op een zuil
- Getuigenis van BV Bart Van Avermaet
- Infosessie over vermoeidheid en kanker
- Aansluitend lotgenotencontact met 12 à 14 deelnemende patiënten/mantelzorgers.

De conclusie was om jaarlijks iets gelijkaardigs op de Dag Tegen Kanker te organiseren.

2. De Werkgroep met Prof Willemaers 19/11/2009

Adhv een videofragment werd gesprekstechnisch stilgestaan bij de beleving van een kankerpatiënt in de palliatieve fase.

Conclusie:

De implementatie van de nieuwe oncologie-werking moet hoe dan ook verlopen in fasen: eerst uitdenken van visie, missie en taakomschrijvingen, dan individueel goed de patiëntennoden beluisteren en begeleiden daarna pas opstellen van groepsprogramma's etc... In 2009 zijn we in de fase geraakt van de volledige oprichting van het team en het volop verkennen van de noden van de patiënten en de samenwerkingsmogelijkheden.

3. Samenwerking extern

Samenwerking met (gespecialiseerde) zorgprogramma's oncologie in het UZ

De samenwerking met het UZ in het kader van de oncologie verloopt goed.

Eenderzijds zijn er de regelmatige MOC-vergaderingen die trouw worden bijgewoond door vertegenwoordigers van beide ziekenhuizen. Enkel Annelies Van Damme is als data-manager vanuit het PSST afgevaardigd op het MOC.

Anderzijds kan het PSST in het UZ heel gemakkelijk overleg bekomen met psycho-sociale hulpverleners. Op 21/4/2009 was er een overleg met Ingird Jacobs (psychologe UZ) en Elsie De Coene (verpleegkundige UZ) ivm hun werking bij borstkankerpatiënten. We bespraken ook samen onze werking en de kansen tot samenwerking in het kader van de gynaecologische oncologie.

Samenwerking met de Stichting tegen kanker

Gertie Dalemans, nieuwe regioverantwoordelijke van de Stichting tegen Kanker, kwam zich voorstellen op het PSST op 3/3/2009. Ze lichtte ook het aanbod van de Stichting toe.

In 2009 namen voor het eerst 2 chemo-patiënten vanuit ons ziekenhuis deel aan een verwendag van de Stichting tegen Kanker (sauna, onderwatermuziek, gezonde maaltijd, chi-machine, thaische stoelmassage...). Ze kwamen tevreden terug.

Voor de verwendagen van de Stichting worden er voor AZL alvast systematisch 2 x 2 plaatsen per jaar voorbehouden. De onco-verpleegkundigen informeren de chemo-patiënten hierover en houden de interesses bij.

Voor de opleiding tot schoonheidsconsulenten bij de Stichting tegen Kanker in het voorjaar 2010 waren er op het info-moment op 10/11/2009 meerdere kandidaat-vrijwilligers, vooral eigen personeelsleden: Mien, Peggy, Christine, Brigitte. Externe kandidaten waren Chantal en Annie. Uiteindelijk kon slechts één kandidate weerhouden worden door de Stichting wegens voorlopig onvoorspelbaarheid van de respons. Het werd Annie Ongena, die in het voorjaar de opleiding zal volgen. De conclusie is alvast dat er heel wat mensen bekommerd zijn om de kwaliteit van leven van kankerpatiënten en bereid zijn om zich daarvoor in te zetten. Een hartverwarmde vaststelling!

De initiatieven van schoonheidsconsulenten en verwendagen worden verder opgevolgd door de sociaal verpleegkundige van het onco-team.

Het tijdschrift Kankerinfo wordt regelmatig aan de medewerkers uitgedeeld en indien mogelijk via de infostaanders verspreid.

Samenwerking met de VLK

Sinds enkele jaren bezoekt Christa Van Doorslaer, vrijwilligster van de VLK, de kankerpatiënten in AZL. Daarnaast is zij het gezicht voor de VLK op de Dag Tegen Kanker.
(zie hierboven)

De VLK stuurt ook regelmatig uitnodigingen door voor educatieve sessies voor patiënten en mantelzorgers. We sturen deze uitnodigingen door naar de leden van de werkgroep en de hoofdverpleegkundigen, die ze op hun beurt doorgeven aan patiënten en familie.

Het tijdschrift Leven wordt regelmatig aangevuld op de infostaanders van de verschillende afdelingen.

4. Belangenbehartiging

Goede informatie is voor de patiënt essentieel. Het is een voorwaarde om zijn toestand te kunnen begrijpen, zich in de medische wereld mondiger te kunnen opstellen en beter voor de eigen noden te kunnen opkomen. Het palliatief support team bekwaam jaren geleden dat er op alle verdiepingen infostaanders voor het brede publiek ter beschikking gesteld werden. De sociaal verpleegkundige van het onco-team zal verder ism de logistieken van alle afdelingen zorgen voor de bevoorrading van de staanders met oa folders van VLK en Stichting. Dit initiatief noemen we de ‘folder-shop’.

Voor chemo-patiënten worden gratis parkeerticketjes voorzien. Door slechts 10 ticketjes in omloop te hebben en door iedereen van de receptie nog eens aan de afspraken te herinneren, worden misbruiken voorkomen.

Als chemo-patiënten op de dag van chemo zelf te horen krijgen dat de chemo niet kan doorgaan, dan hebben ze toch wat emotionele opvang nodig. Onze bezorgdheid gaat uit naar de emotionele opvangmogelijkheden van het thuisfront. We willen aandacht hieraan blijven geven met bv. het bevragen van ‘hoe ga je nu naar huis?’, ‘wie is er voor jou nu beschikbaar als je het hierrond moeilijk hebt?’. Naamkaartjes van (sociaal) onco-verpleegkundigen en psychologen werden hiervoor ook aangemaakt. Dokters kunnen die naamkaartjes evenals de PSST-folder meegeven aan patiënten.

Er is een aanzienlijke verbetering in de opvang van de chemopatiënten doordat 2 verpleegkundigen zich hierop kunnen toelagen met persoonlijke contacten, goede administratieve opvolging en zelfs een kerstkaartje...

Ook de opvang postoperatief van onco-patiënten wordt gedeeld met het PSST en hierdoor verhoogt de kans op de continuïteit en de multidisciplinaire kwaliteit van de zorg: informatieverstrekking, opvang na slecht nieuws...

Het nationaal project voor een algologische (pijn-) functie wordt voorlopig niet door ons ingevuld totdat er officiële richtlijnen zijn (cf. medische raad).

5. Vorming

Toegestane vorming

Brigitte De Ryck kreeg de toestemming tot het volgen van een vorming rond longkanker (27/11/2009).

Erika De Hauwere kreeg toestemming tot het volgen van werkbegeleiding voor psychologen (4 dagen gespreid over een langere periode) en vorming rond het thema 'Medische aspecten voor niet-medisch geschoolden' (3 halve dagen)

Annick De Roep en Sylvie De Groote kregen toestemming tot het volgen van vorming betreffende het formulier voor het sociaal fonds voor kankerpatiënten van de VLK (24/6/2009).

Niet toegestane vorming

Er werd door het PSST méér vorming aangevraagd dan toegestaan. Sommige aanvragen werden geweigerd namelijk:

7/3/2009: Aangestoken en/of opgebrand? Over stress- en burnoutklachten in oncologie in Vlaanderen in het Cédric Hele Instituut Brussel

Za 7/3/2009: Symposium oncologie ('wintermeeting') in UZ Gent

Zelf opgenomen vorming (zonder compensatie)

Sommige mensen lossen de weigeringen op door op eigen initiatief en in de eigen vrije tijd toch vorming te volgen bv. open bedrijvendagen, vormingen van VLK en Stichting tegen Kanker... .

Trui Geirnaert volgde op vrijwillige basis een infodag 'Seksualiteit en kanker' in Brussel door de Stichting tegen Kanker (16/10/2009)

Evaluatie:

Externe vorming blijft belangrijk om onze expertise uit te bouwen en om zelf ook inhoudelijk sterke vorming te kunnen geven. Spijtig genoeg kan de directie hiervoor niet altijd tijd en geld toestaan. Uit de vrijwillige deelname van medewerkers aan externe vorming blijkt toch een volgehouden motivatie om de kwaliteit van de oncologische zorg te blijven verbeteren.

7. Werkmiddelen

MOC-lijst

Na elke MOC-vergadering geeft de data-manager verslag aan het PSST in het bureel van de psychologen.

Checklist

Aan het dossier van de chemo-patiënten werd een lijst toegevoegd van onderwerpen die de verpleegkundigen ter sprake willen brengen in het contact met de patiënt. Dit verhoogt de kwaliteit van zorg.

Folders chemo

De onco-verpleegkundigen beschikken over folders met uitleg over chemo. Deze worden aan patiënten overhandigd met een geruststellend woordje uitleg erbij.

Hospiview

Het nieuwe systeem voor de planning van chemo-behandelingen maakt het voor de teamleden mogelijk om patiënten beter op te volgen en continuïteit in de zorg te realiseren.

Boeken

Nieuwe aanwinsten in 2009 voor AZL ivm oncologie:

Omgaan met darmkanker Prof. Peeters Marc van het UZ

Oncologie Van de Velde ea.

Précis de psycho-oncologie de l'adulte Razavi ea.

Allochtonen en kanker VLK

Map vermoeidheid en kanker van de VLK

Multidisciplinair oncologisch handboek, Zorgprogramma Oncologie UZ Gent, coördinator Prof Peeters

Cijfergegevens mbt oncologisch patiënten

Datum PST/PSST	Aantal besproken palliatieve patiënten	Aantal besproken oncologische patiënten	
		Onco	Chemo
6/1/2009	1		
13/1/2009	3		
20/1/2009	2		
27/1/2009	5	2	
3/2/2009	6		Zie Brigitte *
10/2/2009	4		Zie Brigitte
17/2/2009	3		Zie Brigitte
23/2 (-) **	5		Zie Brigitte
3/3	3		Zie Brigitte
10/3/2009	6		Zie Brigitte
17/3/2009	4		Zie Brigitte
6/4/2009 (-)	2		Zie Brigitte
14/4/2009 (-)	2		Zie Brigitte
20/4/2009	5		Zie Brigitte
28/4/2009	3		Zie Brigitte
5/5/2009	4		Zie Brigitte
12/5/2009	9		Zie Brigitte
19/5/2009 (-)	6		Zie Brigitte
26/5/2009	9		Zie Brigitte
2/6/2009	7		Zie Brigitte
9/6/2009	7		Zie Brigitte
16/6/2009	4		Zie Brigitte
23/6/2009	1		Zie Brigitte
30/7/2009	5		Zie Brigitte
6/7/2009 (-)	4		Zie Brigitte
13/7/2009 (-)	8		Zie Brigitte
20/7/2009 (-)	15		Zie Brigitte
27/7/2009 (-)	6		Zie Brigitte
3/8/2009 (-)	6		Zie Brigitte
10/8/2009 (-)	6		Zie Brigitte
17/8/2009 (-)	2		Zie Brigitte
24/8/2009 (-)	7		Zie Brigitte
31/8/2009 (-)	6		Zie Brigitte
1/9/2009	3	3	
8/9/2009	3	3	
15/9/2009	6	3	
22/9/2009	5	3	6
29/9/2009	4	2	4
6/10/2009	3	5	3
12/10/2009	5	3	6
20/10/2009	3	1	12
27/10/2009	7	3	9
3/11/2009 (-)	6	7	7
10/11/2009	5	2	12

17/11/2009	4	4	8
24/11/2009	2	4	10
1/12/2009	2	2	9
8/12/2009	5	1	7
15/12/2009	6	7	7
22/12/2009 (-)	2	2	6
29/12/2009 (-)	4	1	5

* (-) dwz: geen vergadering geweest wegens schoolvakantie, wel toer en informeel overleg

** 'Zie Brigitte' dwz: Brigitte besprak op PS(S)T haar patiënten maar dit werd niet geregistreerd

- omdat chemo-patiënten altijd op de kamernummers 300 of 319 liggen
- omdat deze patiënten korte opnametijd kennen
- omwille van de privacy
- er was nog geen oncologisch team
- we wilden wel al een forum bieden waar Brigitte haar patiënten kon bespreken als inloop naar de werking van een oncologisch team.

Opmerkingen bij de Tabel

De cijfers geven het aantal patiënten weer dat op de PS(S)T-vergadering werd besproken.

In de verslagen van het PSST noteerden we in 2009 steeds de kamernummers, niet de namen van de patiënten, uit zorg voor de privacy.

Vanaf 17/3/2009 gebeurde een naamsverandering van PST (palliatief support team) naar PSST (psychosociaal support team).

De fluctuaties in de cijfergegevens/aanmeldingen (vóór 1/9/2009 1 à 15 patiënten, na 1/9/2009 10 à 20 patiënten) zijn te verklaren door:

- start nieuwe psychologe vanaf 1/7/2009
- start extra onco-sociaal verpleegkundige vanaf 1/10/2009
- vaststelling (parallel met vaststelling vanuit de kiné) dat 'hoe drukker het is in het ziekenhuis, hoe minder meldingen aan de niet-verpleegkundige hulpverleners'

De categorieën PST-onco-chemo overlappen in de cijfergegevens van de PS(S)T-verslagen niet: één patiënt wordt in één categorie ondergebracht, hoewel het in de praktijk mogelijk is dat een patiënt ook in alle 3 de categorieën thuishoort. De toewijzing gebeurt door de psychologen op basis van de bekomen informatie tijdens de toer maar is soms erg arbitrair, afhankelijk ook van de mate waarin patiënt zelf op de hoogte is van de diagnose en er gekozen werd voor full-therapie dan wel palliatie.

De cijfers voor de chemo's durven wel eens van de werkelijkheid afwijken. Regelmatig moet immers van de chemo-planning afgeweken worden wegens algemene verzwakking, uitstel van een chemo-beurt of stopzetting van de behandeling. Ook voor deze afwijkingen van de planning is teamoverleg aangewezen omwille van de psycho-sociale impact van dergelijke 'tegenslagen'.

De bespreking werd rechtstreeks op pc ingevuld in het verpleegpakket onder 'briefing, emotionele begeleiding, PST'

UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

1. een periode extra de noden van patiënten en hulpverleners bevrage en per fase (voor, tijdens en na diagnose en herval) een verfijnd aanbod doen
2. praatgroepen
3. dag tegen kanker
4. samenwerking met artsen
5. vorming en coaching van collega's
6. ...

Trui Geirnaert

Significante data in het kader van de opstart van het onco-team in AZL (*)

Januari 2009

- telefonische contacten met psychologen in andere ziekenhuizen: vaststelling: allen in de opstartfase...
- overleg Marleen Van Rijsselberghe – Dr Casneuf mbt het oncologisch team
- eerste voorstel taakomschrijving onco-verpleegkundige door Ingeborg De Brul

07/01/2009	Start onco-verpleegkundige Brigitte De Rijck 50%
05/03/2009	1 ^e onco-denkvergadering met PSST: visietekst onco-team AZL
10/03/2009	Eerste keer deelname van 2 patiënten aan verwendag Stichting
16/03/2009	Eerste contact met nieuwe psychologe Erika De Hauwere
21/04/2009	Verkennde vergadering met Dr Bellens/UZ/materniteit/PSST
04/05/2009	Gertie Daelemans/Stichting ('kankerinfo' en 'samenwerking')
07/05/2009	2 ^e onco-denkvergadering met PSST: visietekst onco-team AZL
12/05/2009	VLK op PSST (Christa Van Doorslaer en Gino Van Damme) ter voorbereiding van DTK
19/05/2009	Werkgroep ziekenhuizen van NPZ over oa. opstart onco-teams
23/06/2009	Overleg met directie en Trui Geirnaert over onco-team
01/07/2009	Start nieuwe psychologe Erika De Hauwere 66% Start datamanager Annelies Van Damme 17 %
02/07/2009	Vergadering DTK met Erika, Trui, Lieve, Brigitte, Christa mbt inhoud en methode van de uiteenzetting
14/07/2009	Hoofdenvergadering: overleg mbt onco-team
30/07/2009	Vergadering DTK met Erika, Trui, Lieve, Brigitte mbt de bedeling van de folders tav personeel, intern, extern, bedeling lintjes, voordracht, vorm, inhoud, bruikbaarheid, catering...
25/08/2009 en 15/9/2009	Verkennd gesprek met Dr De Keukelaere door Erika en Trui
07/09/2009	Verkennd gesprek met Dr Fieremans door Erika en Trui
17/09/2009	Dag Tegen Kanker
20/10/2009	Verkennd gesprek met Dr Bellens door Trui en Erika
22/10/2009	Verkennd gesprek met Dr Dhaenens door Trui en Erika
15/09/2009	Verkennd gesprek met Dr Casneuf door Trui en Erika
Oktober 2009	Verkennd gesprek met Dr Weyn door Trui en Erika
17/09/2009	Eerste door onze datamanager bijgewoonde MOC: 17/9/2009
01/10/2009	Start onco + sociaal verpleegkundige Lynn Parthoens 50%

Gebruikte afkortingen

AZL: Algemeen Ziekenhuis Lokeren

PST: Palliatief Support Team

24/6/1999 was de datum van de startvergadering voor het palliatief support team in AZL. Dit team staat in voor de ondersteuning van de palliatieve zorg op de werkvloer. Het team vergadert altijd op dinsdagvoormiddag 11 u. voor patiëntenbespreking.

PSST: Psycho-Sociaal Support Team

Vanaf 17/3/2009 is er in AZL een naamsverandering van PST naar PSST omwille van de uitbreiding naar ook (curatieve) oncologie. De folders zijn verspreid via de infokiosken op de verschillende afdelingen. Het team vergadert nog steeds elke dinsdagvoormiddag om 11u. voor patiëntenbespreking.

DTK: Dag Tegen Kanker

De Dag Tegen Kanker is een initiatief van de Vlaamse Liga Tegen Kanker waarbij op de 3^e donderdag van september jaarlijks op grote schaal aandacht wordt gevraagd voor de noden van kankerpatiënten

MOC: Multidisciplinair Oncologisch Consult

Dit is een vergadering van artsen-specialisten ism UZ Gent mbt onco-patiënten in functie van het medisch beleid en olv Dr Casneuf

Onco: Oncologie